

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 73/2017-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Dušákovou, advokátska kancelária, Považská 26, Košice, vo veci porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Tos 9/2016-1291 z 24. marca 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Tos 9/2016-1291 z 24. marca 2016 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Tos 9/2016-1291 z 24. marca 2016 z r u š u j e .

3. Krajský súd v Prešove je p o v i n n ý zaplatiť [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Prešove je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet advokátky JUDr. Kataríny Dušákovej, advokátska kancelária, Považská 26, Košice, do dvoch mesiacov právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 73/2017-13 zo 14. februára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tos 9/2016-1291 z 24. marca 2016, na ďalšie konanie.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vo vzťahu k petitom vymedzenému rozsahu požadovanej ochrany základných práv vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 86/2013 z 31. marca 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tpo 6/2013 z 23. apríla 2013 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že väzba u sťažovateľa začala plynúť 28. marca 2013 o 23.15 h.

3. Sťažovateľ 15. februára 2016 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a ponúkol ako náhradu za väzbu ním zložený písomný sľub podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Okresný súd uznesením č. k. 4 T 93/2014-1280 z 22. marca 2016 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a jeho písomný sľub neprijal. Proti uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ na neverejnom zasadnutí priamo do zápisnice sťažnosť. Okresný súd *„ihneď dňa 22.3.2016 predložil spis na krajský súd, ako to vyplýva z predkladacej správy datovanej dňom 22.3.2016. Podľa prezenčnej pečiatky bol spis doručený na Krajský súd Prešov nasledujúci deň, t. j. 23.3.2016.“*

4. Krajský súd uznesením č. k. 2 Tos 9/2016-1291 z 24. marca 2016 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že zo zápisnice o neverejnom zasadnutí krajského súdu z 24. marca 2016 sp. zn. 2 Tos 9/2016 vyplýva, že neverejné zasadnutie sa konalo v čase od 10.30 h do 11.00 h, pričom predseda senátu sa mal oboznámiť s obsahom spisu a po porade bez prerušenia vyhlásiť už uvedené uznesenie. Keďže spis okresného súdu sp. zn. 4 T 93/2014 bol predložený vo viacerých zväzkoch (*„zväzky I. až XXII. v troch krabiciach“*), sťažovateľ pochybuje o reálnom oboznámení sa s obsahom spisu predsedom senátu *„v priebehu pol hodiny“*.

5. Sťažovateľ namieta aj skutočnosť, že svoju sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 T 93/2014-1280 z 22. marca 2016 odôvodnil prostredníctvom obhajcu písomným podaním doručeným okresnému súdu 23. marca 2016, ktoré však bolo krajskému súdu doručené až 24. marca 2016, a teda v rovnaký deň ako bolo vydané namietané uznesenie krajského súdu. S ohľadom na obsah spisu a poradie listín v ňom založených sťažovateľ konštatuje, že krajský súd rozhodol o jeho sťažnosti bez toho, aby sa oboznámil s jej písomným odôvodnením. Uvedenému tvrdeniu svedčí podľa sťažovateľa aj tá skutočnosť, že *„v písomnom vyhotovení uznesenia zo dňa 24.3.2016, č. k. 2Tos/9/2016 krajský súd vôbec nereaguje na argumenty uvedené v písomnom odôvodnení sťažnosti zo dňa 23.3.2016 a ani žiadnym iným spôsobom sa s nimi nevysporiadal“*. Z uvedeného podľa sťažovateľa vyplýva, že okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o jeho sťažnosti v ten istý deň, ako sám rozhodol, pričom nevyčkal na doručenie písomného odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa. Následne pochybil aj krajský súd, keď vo veci rozhodol

bez toho, aby mu boli známe argumenty sťažovateľa, ktorými odôvodnil svoju sťažnosť. Podľa názoru sťažovateľa *„Z predkladacej správy jasne vyplýva, že spis bol prekladaný ihneď po rozhodnutí, teda krajskému súdu muselo byť známe, že sťažovateľ nemal reálnu možnosť predložiť odôvodnenie svojej sťažnosti. Krajský súd mal preto buď sťažovateľa sám vypočuť alebo aspoň vykonať zisťovanie o tom, či sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodnil. Do úvahy prichádzalo aj vrátenie spisu okresnému súdu, nakoľko bol predložený predčasne.“*

6. Napokon sťažovateľ poukázal tiež na to, že svoju žiadosť o prepustenie z väzby podal už 15. februára 2016, avšak o tejto žiadosti *„rozhodoval okresný súd až 22. marca 2016, teda po 36 dňoch“*.

7. Argumentáciu sťažovateľ uzatvára konštatovaním, podľa ktorého tým, že mu *„nebola daná možnosť riadne sa vyjadriť k dôvodom podania sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, bola sťažovateľovi odňatá možnosť predložiť v konaní argumenty a dôvody proti svojmu ďalšiemu ponechaniu vo väzbe“*.

8. Z už uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol rozhodnúť vo veci týmto nálezom: *„Základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 24.3.2016, č. k. 2Tos/9/2016-1291 porušené boli.*

Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 24.3.2016, č.k. 2Tos/9/2016-1291 zrušuje. Prepúšťa sťažovateľa ihneď na slobodu.

Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 5.000,- Eur do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

9. Na základe výzvy ústavného súdu sa po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie k veci vyjadril krajský súd prípisom sp. zn. Spr 10041/17 zo 4. apríla 2017, v ktorom okrem iného uviedol:

«V prejednávanej veci je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že argumentačné námietky relevantného charakteru obhajoby, pretože len na také vychádzajúc z vyššie uvedenej rozhodovacej činnosti tak ústavného súdu ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, sú všeobecné súdy aj pri rozhodovaní o väzbe povinné reagovať a poskytnúť na ne odpoveď, sú zodpovedané už v rozhodnutí súdu prvého stupňa.

Ťažiskový argument obhajoby - dĺžka trvania väzby ako dôvod prepustenia sťažovateľa z väzby na slobodu pri jej nahradení písomným sľubom prípadne dohľadom probačného a mediačného úradníka, odznel už pri výsluchu sťažovateľa pred okresným súdom v rámci rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu dňa 22. marca 2016, okresný súd na tento argument popri podrobnom rozvedení na akých konkrétnych skutočnostiach sú založené dôvody väzby sťažovateľa vo vyššie uvedenom uznesení reagoval konštatovaním, že uvedené dôvody väzby ani plynutím času od vzatia sťažovateľa do väzby neboli ničím oslabené a tieto pretrvávajú naďalej.

V písomných dôvodoch sťažnosti sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu už len doplnil, že vo väzbe je viac ako tri roky, súd už vykonal prakticky všetky dôkazy, boli vypočutí všetci obžalovaní, takmer všetci svedkovia, zostáva už len oboznámiť sa s listinnými dôkazmi, preto vzhľadom na dĺžku trvania väzby a okolnosti prípadu je možné rozhodnúť o prepustení sťažovateľa na slobodu pri nahradení väzby písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Popri teda dĺžke väzby obhajoba už len poukázala na stav dokazovania, od ktorého odvodzovala bez bližšej argumentácie možnosť prepustenia sťažovateľa na slobodu. Okresný súd v tejto súvislosti v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne poukázal na konkrétne dôkazy, z ktorých vyvodil dôvodnosť trestného stíhania a jednotlivé dôvody väzby a doložil, že po vykonaní dokazovania bolo dôvodné podozrenie o miere účasti sťažovateľa na spáchaní obzvlášť závažného zločinu posilnené a ani plynutím času neboli ničím dôvody väzby oslabené.

Sťažovateľ ani prostredníctvom svojho obhajcu v písomných dôvodoch sťažnosti konkrétne neuviedol aké okolnosti prípadu zvlášť, keď ako to vyplýva z dôvodov sťažnosti si bol vedomý toho, že je trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, by mali jeho prepustenie z väzby, a to aj pri jej nahradení, odôvodňovať. V tejto súvislosti okresný súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že podľa § 80 ods. 2 Tr. por., keďže ide o trestné stíhanie

pre obzvlášť závažný zločin, by väzbu vyššie spomínanými inštitútmi bolo možné nahradiť len pokiaľ by existovali výnimočné okolnosti prípadu, ktoré okresný súd nezistil a sťažovateľ, a to ani prostredníctvom svojho obhajcu, ich taktiež nekonštatoval.

V písomných dôvodoch sťažnosti teda sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne argumenty, na ktoré by okresný súd už nereagoval. Prostredníctvom zápisnice o výsluchu sťažovateľa zo dňa 22. marca 2016 a uznesenia okresného súdu z toho istého dňa sa krajský súd s nimi oboznámil a prostredníctvom spomínaného uznesenia okresného súdu sa krajský súd oboznámil aj s protiargumentami okresného súdu na argumenty obhajoby, s ktorými sa stotožnil a ich obsah pojal do svojho rozhodnutia, krajský súd sa teda s námietkami obhajoby oboznámil a v konečnom dôsledku na ne vo svojom rozhodnutí aj reagoval.

Vzhľadom na to, že obhajca bol pri výsluchu sťažovateľa dňa 22. marca 2016 osobne prítomný, ním v znesené námietky a ohľadom na ich jednoduchosť a všeobecnosť si nevyžadovali žiadnu osobitnú prípravu ani písomnú formu, nič preto obhajcovi nebránilo, aby ich vzniesol priamo do zápisnice o výsluchu sťažovateľa.

To potom znamená, že postup krajského súdu nemal, podľa jeho názoru, z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti materiálny dopad na ochranu práv sťažovateľa (napríklad III. ÚS 259/2015).

Keďže sťažovateľ bol pred rozhodovaním o väzbe vypočutý okresným súdom (dňa 22. marca 2016) a z ust. § 302 ods. 2 Tr. por. nie je možné nijakým spôsobom vyvodiť právo sťažovateľa byť zároveň vypočutý aj pred krajským súdom rozhodujúcim o jeho sťažnosti proti uzneseniu o väzbe, pričom ťažiskové námietky sťažovateľa boli obom súdom známe a oba súdy sa nimi zaberali, nebol dôvod sťažovateľovi účasť na neverejnom zasadnutí, na ktorom bolo rozhodované o jeho sťažnosti proti uzneseniu o väzbe v zmysle spomínaného ust. § 302 ods. 2 Tr. por. umožniť.

Podľa § 189 ods. 3 Tr. por. ak podáva sťažnosť prokurátor, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo obhajca za obvineného alebo vo vlastnom mene, musí byť sťažnosť zároveň odôvodnená, s výnimkou sťažnosti prokurátora proti uzneseniu o nevzatí do väzby.

V prejednávanej veci podal sťažnosť priamo obžalovaný, pričom zo žiadneho ustanovenia trestného poriadku nevyplýva povinnosť okresného súdu vyčkať, pred predložením veci nadriadenému súdu, za doručení písomného odôvodnenia

sťažnosti, ak ju podal sám obžalovaný a ani povinnosť krajského súdu vykonať zisťovanie, či obvinený písomne svoju sťažnosť odôvodnil.

Okresný súd síce nevyčkal s predložením veci krajskému súdu do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti (§ 190 ods. 2 Tr. por.) vzhľadom ale na to, že sťažovateľ ako obžalovaný sťažnosť podal ihneď po vyhlásení napadnutého rozhodnutia do zápisnice o svojom výsluchu a prokurátor sa svojho práva podať sťažnosť, ako to vyplýva zo spomínanej zápisnice, vzdal, vyčkávanie za uplynutím lehoty na podanie sťažnosti by bolo zbytočne prísne formálnym postupom na úkor práva sťažovateľa na prednostné a urýchlenie vybavenie jeho väzobnej veci vyplývajúceho z ust. § 2 ods. 6, veta druhá, Tr. por.

Vo vzťahu k námietke, že neverejné zasadnutie o sťažnosti sťažovateľa trvalo len 30 minút, počas ktorých nebolo možné oboznámiť obsah spisu v rozsahu 22-och zväzkov, krajský súd uvádza, že z ustanovení §§ 301 až 305 upravujúcich neverejné zasadnutie nijakým spôsobom nevyplýva povinnosť detailne, podrobne oboznámiť na neverejnom zasadnutí celý obsah spisu týkajúceho sa rozhodovanej veci. Analogicky z ustanovenia § 295 ods. 1 Tr. por. upravujúceho postup súdu na verejnom zasadnutí vyplýva povinnosť predsedu senátu alebo ním určeného člena senátu na podklade spisov podať správu o stave veci zameranú na otázky, ktoré treba na verejnom zasadnutí riešiť. Opätovne ani v tomto prípade trestný poriadok neukladá povinnosť detailne oboznamovať obsah spisu, pričom podľa ustálenej súdnej praxe všeobecných súdov podaním správy o stave veci sa rozumie podanie stručného prehľadu doterajšieho konania so zameraním na problematiku, ktorá má byť riešená. Na podanie stručnej správy o prejednávanej veci so zameraním na otázky, ktoré je potrebné riešiť, je podľa názoru krajského súdu postačujúci aj čas v rozsahu 30 minút, aj keď samotný spis má 22 zväzkov.

Navyše o väzbe sťažovateľa a jeho spoluobvinených týkajúcich sa tej istej veci (tých istých 22-och zväzkov) krajský súd v senáte 2 Tos v rovnakom zložení rozhodoval pred vydaním napadnutého v úvode spomínaného uznesenia opakovane, a to vo veci sp. zn. 2Tos/27/2014 dňa 28.08.2014, vo veci 2Tos/22/2015 dňa 18.06.2015, vo veci sp. zn. 2Tos/23/2015 dňa 18.06.2015, vo veci sp. zn. 2Tos/43/2015 dňa 19.11.2015, vo veci sp. zn. 2Tos/42/2015 dňa 19.11.2015. Obsah spisu bol teda senátu 2 Tos dlhodobo známy a napokon formálnym neverejným, či verejným zasadnutiam predchádzajú neformálne

„predporady“ senátu, kde sa každý člen senátu má možnosť s obsahom spisu detailne oboznámiť.

Pokiaľ bolo namietané, že okresný súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby až dňa 22. marca 2016, teda po 36 dňoch, k tomu krajský súd uvádza, že okresný súd nariadil termín výsluchu sťažovateľa a tým aj termín rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na 15. marec 2016, ktoré ale muselo byť odročené z dôvodu, že obhajca sťažovateľa dňa 13. marca 2016 sťažovateľovi vypovedal plnú moc, v dôsledku čoho musel okresný súd sťažovateľovi poskytnúť primeranú lehotu na zvolenie si obhajcu, keďže v jeho prípade išlo o povinnú obhajobu.

Vo vzťahu k návrhu sťažovateľa na jeho prepustenie z väzby na slobodu krajský súd uvádza, že sťažovateľovi bol dňa 01. marca 2017 právoplatným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3To/44/2016, ktorým rozhodoval o odvolaniach proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 4T/93/2014 zo dňa 08.09.2016 uložený trest odňatia slobody vo výmere trinástich rokov a dvoch mesiacov so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia, ktorý bol následne nariadený. To znamená, že sťažovateľ v prejednávanej veci už nie je vo výkone väzby ale začal vykonávať spomínaný trest (samozrejme so započítaním väzby, ktorú v prejednávanej veci ku dňu nariadenia výkonu trestu odňatia slobody vykonal).»

10. K vyjadreniu krajského súdu zaujal prostredníctvom svojej právnej zástupkyne stanovisko sťažovateľ listom z 3. mája 2017, v ktorom uviedol, že vyjadrenia súdu považuje za nepodstatné, keďže nemajú oporu v zákone. Zároveň uviedol, že v celom rozsahu trvá na dôvodoch svojej sťažnosti a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

11. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ a tiež krajský súd vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

II.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah...

14. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

15. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

16. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

17. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

18. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

19. Sťažovateľ vidí porušenie svojich práv v tom, že krajský súd rozhodol bez toho, aby mal k dispozícii odôvodnenie sťažnosti proti prvostupňovému rozhodnutiu z 22. marca 2016, ktoré bolo obhajcom sťažovateľa doručené okresnému súdu 23. marca 2016.

Sťažovateľ tiež namieta skutočnosť, že okresný súd o jeho žiadosti rozhodol až po 36 dňoch od jej podania.

20. Podľa názoru ústavného súdu za námietku s vysokou relevanciou z pohľadu požadovanej ústavnoprávnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa možno považovať predovšetkým jeho tvrdenie, že krajský súd rozhodoval o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 4 T 93/2014-1280 z 22. marca 2016 bez toho, aby mu bolo doručené písomné odôvodnenie tejto sťažnosti predložené okresnému súdu jeho obhajcom [REDACTED].

21. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, ale aj zo zistení ústavného súdu nepochybne vyplýva, že sťažovateľ ústne do zápisnice podal sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, o neprijatí jeho písomného sľubu a o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Sťažovateľ podal sťažnosť ihneď po vyhlásení rozhodnutia okresného súdu, teda 22. marca 2016. Okresný súd predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu v rovnaký deň a spis bol krajskému súdu doručený v nasledujúci deň, a to 23. marca 2016. Nepochybné je tiež, že sťažovateľ prostredníctvom obhajcu [REDACTED] doručil 23. marca 2016 okresnému súdu písomné odôvodnenie sťažnosti podanej ústne do zápisnice 22. marca 2016. Okresný súd toto podanie v rovnaký deň spolu s predkladacou správou (č. 1. 1295 súdneho spisu) predložil krajskému súdu. Odôvodnenie sťažnosti bolo krajskému súdu doručené 24. marca 2016, teda v deň konania neverejného zasadnutia, na ktorom krajský súd o sťažnosti sťažovateľa rozhodol. Z obsahu spisu krajského súdu, ako aj z obsahu jeho namietaného rozhodnutia je zrejmé, že krajský súd v čase rozhodovania nemal písomné odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa k dispozícii. Z obsahu spisu nevyplýva, že by krajský súd zisťoval na okresnom súde, či sťažnosť sťažovateľa nebola doplnená o dôvody.

22. Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

23. Podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť sa podáva orgánu, proti ktorého uzneseniu smeruje, a to do troch dní od oznámenia uznesenia, s výnimkou sťažnosti proti uzneseniam podľa § 83 ods. 2 Trestného poriadku.

24. Podľa § 190 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie prokurátor alebo súd nadriadenému prokurátorovi alebo súdu.

25. Z rekapitulovaného obsahu sťažnosti, z jej príloh, ako aj z obsahu vyžiadaného spisu krajského súdu je nepochybné, že trojdňová lehota na podanie sťažnosti uplynula 25. marca 2016. Okresný súd teda predložil vec krajskému súdu ešte pred uplynutím trojdňovej lehoty podľa § 187 ods. 1 Trestného poriadku, a teda v rozpore s ustanovením § 190 ods. 2 Trestného poriadku. Krajský súd o sťažnosti rozhodol taktiež ešte pred uplynutím sťažnostnej lehoty. Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou krajského súdu, podľa ktorého by s ohľadom na skutočnosť, že prokurátor sa práva podať sťažnosť vzdal a sťažovateľ svoju sťažnosť ústne a bez odôvodnenia podal, bolo „*vyčkávanie za uplynutím lehoty na podanie sťažnosti zbytočne prísne formálnym postupom na úkor práva sťažovateľa na prednostné vybavenie jeho väzobnej veci*“. Zákonom stanovená trojdňová lehota predstavuje vo vzťahu k obvinenému s ohľadom na jej krátkosť garanciu aspoň minimálneho priestoru pre realizáciu práva na obhajobu spôsobom, ktorý bude obvinený považovať za vhodný a efektívny, a to aj na základe prípadnej porady s obhajcom. Postup okresného súdu aj krajského súdu bagatelizujúci dôsledky nedodržania zákonom predpokladaného postupu podľa § 190 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý vo výsledku viedol k tomu, že ústne zahlásenie sťažnosti obvineným bezprostredne po oznámení rozhodnutia bolo obvinenému nie na prospech, ale skôr na ujmu vo vzťahu k ďalším možnostiam realizácie jeho práva na obhajobu, je potrebné odmietnuť ako z ústavného hľadiska neakceptovateľný. Na tomto závere nič nemení ani krajským súdom zdôraznená skutočnosť, že podľa § 189 ods. 3 Trestného poriadku sťažnosť podaná priamo obvineným odôvodnená byť nemusí. Absencia zákonom stanovenej povinnosti odôvodniť sťažnosť obvineným totiž nemôže bez ďalšieho viesť k akceptácii súdnej praxe, ktorej výsledkom by bola nemožnosť obvineného sťažnosť odôvodniť dodatočne, či už osobne, alebo prostredníctvom obhajcu, a to aspoň počas plynutia zákonnej trojdňovej lehoty podľa § 187 ods. 1 Trestného

poriadku. Povinnosť prvostupňového súdu počkať s predložením veci súdu druhého stupňa do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti preto nie je možné vnímať ako formálne „vyčkávanie“, ale ako zákonom predpísaný postup plne rešpektujúci práva obvineného a ďalších osôb oprávnených podľa § 186 Trestného poriadku podať sťažnosť. V naznačených súvislostiach je preto vo vzťahu k tomuto prípadu irelevantnou aj námietka krajského súdu, podľa ktorej argumentácia obsiahnutá v písomnom doplnení sťažnosti neobsahovala žiadne argumenty, na ktoré by nereagoval už okresný súd. Rovnako tak nie je namieste argumentácia, že v danom prípade bolo krajským súdom uprednostnené právo sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o jeho väzbe, keďže ani sťažovateľ nepochybne nemohol mať záujem o to, aby sa o väzbe rozhodlo síce urýchlene, avšak spôsobom, ktorého priamym dôsledkom je ujma na jeho iných právach vyplývajúcich z Trestného poriadku a zaručených čl. 17 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru.

26. Súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o zákonnosti väzby musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 dohovoru. So zreteľom na to, že čl. 6 sa nevzťahuje na konanie a rozhodovanie o väzbe, procesné záruky tu uvedené nemožno bez ďalšieho uplatniť aj v prípade čl. 5 ods. 4, no určité základné procesné záruky sa musia poskytovať aj v konaní podľa čl. 5 ods. 4, i keď nemusia byť nutne rovnaké ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 6 (II. ÚS 108/08, II. ÚS 266/2013).

27. Právo obvineného na obhajobu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru treba považovať nepochybne aj za súčasť konania o väzbe. Treba ho teda považovať za súčasť procesných práv obvineného aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy. Povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne. Výklad príslušných ustanovení dotknutých právnych predpisov musí byť preto taký, aby uplatnenie práva na obhajobu v konaní o väzbe sa obvinenému reálne umožnilo (II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013).

28. Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkazovými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993).

29. Osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti (II. ÚS 18/2013, III. ÚS 198/05, II. ÚS 266/2013).

30. Z práva na spravodlivé súdne konanie (v rozsahu jeho aplikovateľnosti na konanie o osobnej slobode) a z toho vyplývajúcich práv na obhajobu a na povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami strán možno vyvodiť, že rozhodovaním krajského súdu o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa v čase pred uplynutím lehoty v zmysle § 190 ods. 2 Trestného poriadku a bez toho, aby mal krajský súd včas podané všetky písomné odôvodnenia opravného prostriedku k dispozícii, došlo k porušeniu čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

31. Sťažovateľ namietal aj skutočnosť, že okresný súd rozhodoval o jeho sťažnosti až po 36 dňoch. Ústavný súd už v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou, v rámci ktorej sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby z hľadiska čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a tiež z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 4 dohovoru nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03).

32. Z obsahu spisového materiálu týkajúceho sa trestnej veci sťažovateľa vyplýva, že okresný súd na prejednanie jeho žiadosti podanej 15. februára 2015 nariadil neverejné zasadnutie na 15. marec 2016. Podaním sp. zn. V-131/13-Ka z 13. marca 2016 oznámil obhajca sťažovateľa okresnému súdu vypovedanie plnej moci sťažovateľovi. Z obsahu zápisnice o neverejnom zasadnutí okresného súdu z 15. marca 2016 vyplýva, že okresný súd

odročil neverejné zasadnutie na 22. marec 2016 s tým, že s ohľadom na povinnú obhajobu sťažovateľa mu poskytol lehotu „do konca tohto týždňa“ na zvolenie obhajcu, čo sťažovateľ akceptoval.

33. V zmysle citovanej judikatúry je doba nepresahujúca na jednom stupni konania lehotu jedného kalendárneho mesiaca z hľadiska záruk poskytovaných namietanými čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru štandardne akceptovateľná. Tak ako to vyplýva z predchádzajúceho bodu rozhodnutia, v posudzovanom prípade sťažovateľa presiahla skutočná dĺžka prvostupňového väzobného konania odporúčanú lehotu jedného mesiaca o šesť dní. Z už oboznámeného obsahu zápisnice okresného súdu o neverejnom zasadnutí z 15. marca 2016 je zrejmé, že vypovedanie splnomocnenia zo strany obhajcu sťažovateľa s poskytnutím možnosti sťažovateľovi obhajcu si zvoliť posunulo časový horizont rozhodovania o väzobnej veci sťažovateľa. Vplyv uvedenej skutočnosti na predĺženie doby väzobného konania nemožno pričítať na vrub okresnému súdu. Ústavný súd s prihliadnutím na túto okolnosť preto nehodnotí skutočnosť predĺženia štandardne akceptovateľnej lehoty jedného mesiaca o dobu 6 dní ako taký závažný exces, ktorý by dosahoval intenzitu porušenia sťažovateľom namietaných práv.

34. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Podobne v zmysle § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší (bod 2 výroku rozhodnutia).

35. Ústavný súd nerozhodol o vrátení veci na ďalšie konanie ani o nariadení prepustenia sťažovateľa z väzby, keďže sťažovateľ bol 1. marca 2017 rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 To 44/2016, ktorým tento rozhodol o jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 4 T 93/2014 z 8. septembra 2016, právoplatne odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody. V súčasnosti teda už sťažovateľ nie je vo väzbe, preto už nemožno posudzovať dôvodnosť jeho väzby v minulosti a ani rozhodnúť o jeho prepustení z väzby.

O väzbe možno totiž rozhodovať vždy iba s účinkami pro futuro (I. ÚS 88/04, I. ÚS 100/04, I. ÚS 115/07, II. ÚS 108/08).

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods.4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

37. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

38. Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €.

39. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

40. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

41. Ústavný súd rozhodol o porušení sťažovateľových základných práv pri rozhodovaní o jeho väzbe a s prihliadnutím aj na všetky okolnosti daného prípadu usúdil, že v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd považuje za primerané finančné zadosťučinenie sumu 1 000 €, ktorú je krajský súd povinný zaplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku rozhodnutia).

42. Sťažovateľ taktiež požadoval priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom.

43. Pretože sťažovateľom (jeho právnym zástupcom) vyčíslená suma trov právneho zastúpenia nepresiahla výšku, ktorá by sťažovateľovi patrila v zmysle príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ústavný súd mu priznal náhradu trov jeho právneho zastúpenia v ním požadovanej sume 303,16 €. Sťažovateľovi priznal odmenu za dva úkony právnej služby po 143 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za každý z úkonov právnej služby v sume 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 303,16 €. Vyjadrenie z 29. apríla 2017 už neobsahovalo žiadne nové skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu, preto za tento úkon osobitne tarifnú odmenu ústavný súd nepriznal.

44. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

45. Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2018